

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationvm De Censuris In Commvni,
Excommunicatione, Svspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

2 Quis poßit excommunicari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

nicatum, vt lepra leprosum. Quo fit, vt quantum ad ipsum spectat, quocunque tendat, eisdem excommunicationis effectus patiantur: nam hæc est vis & efficacia, quam excommunicatio ex vi suæ institutionis habet. Vnde vt omitamus questionem illam an præceptum proprii Episcopi obliget subditum, quando extra territorium eius versatur: de qua re non nihil diximus supra, in præsentem non est dubium, quin per censuram hoc modo obliget propter rationem factam. Et ob eandem non liberabitur ab eodem onere, etiam si mutet domicilium: quia per hoc solum non liberatur à censura: & quia quantum ad illam particularem causam propter inchoatum in ea iudicium, factus est speciali modo subiectus excommunicanti, vt supra etiam tergitimus.

Simili modo expedienda est altera pars difficultatis, vt recte notauit Soto in 4. dist. 22. quæst. 2. art. 1. Cum enim excommunicatio duret, vbicunque excommunicatus versetur, vbique habet suos effectus natura sua institutioni consentaneos, inter quos vnus est, vt omnes fideles obliget ad vitandum excommunicatum tanquam alienum, & ab Ecclesia præsum. Hæc autem excommunicationis institutio ex Ecclesiæ traditione, & decretis manifestata est, vt patet ex multis canonibus Apostolorum, & ex Concilio Niceno can. 5. & ex cap. Si quis à proprio, & cap. Cursus sit, & cap. Sicut Apostoli, cum aliis 11. quæst. 3. & in cap. 1. de Raptoribus & cap. 3. §. 1. de Priuilegiis cum similibus. Quibus locis id notant Doctores, & videri etiam potest Couarruias in capit. Almus, part. 3. num. 2. Cætera de hac causa, circa censuram in communi dicta sunt.

SECTIO II.

Quis possit excommunicari.

Explicita causa efficiendi, vt explicanda est quasi subiectiua, quæ cum illa habet correlationem, seu respectum inferioris, seu subiecti ad superiorem. De qua re multa diximus disputatione quinta de censuris in communi, quæ in excommunicatione locum habent. Itaque ex ibi dictis constat, subiectum capax excommunicationis esse hominem viatorem, & viuentem hac vita mortali, adultum, & baptizatum, & qui in terris Superiorem habeat, seu alteri subiectus sit: quæ omnes conditiones ibi sunt declaratae, & consequenter expostam est, quo modo excommunicatio, vel absolutio eius ferri possit in defunctum. Item quo modo feratur in personam certam, possitque in eandem multoties ferri, seu multiplicari. Ac denique quis censendus sit subditus, vel subiectus sufficienter ad incurrendam censuram, præsertim generatim latam. Hic ergo duo tantum super sunt aduertenda, quæ sunt excommunicationis propria.

Primum est, excommunicationem ferri non posse in communitatem: ideoque eum, qui excommunicatur, semper esse debere personam aliquam singularem. Ita statuitur in cap. Romana, §. In Vniuersitatem, de Sententia excommunicationis in 6. Cuius constitutionis rationem merito aliquis inquirat: nam Vniuersitas vt sic, id est Collegium, seu Capitulum grauiter delinquere potest, ergo & puniri, vel per disciplinam Ecclesiasticam corrigi; id eoq; alia censuræ in communitatem feruntur: ergo etiam per excommunicationem corrigi potest. Hæc rem late tractat. Couarruias libro secundo, Variar. cap. 8. numer. 9. Nauarrus cap. 27. num. 16. Vt tamen breuiter rationem explicem, aduerto duobus modis posse censuram aliquam in communitatem ferri. Primo in solam communitatem, vt commu-

nitatis est, id est, quatenus est vnum corpus politicum, ita vt non descendat ad singulas personas secundum se; sed solum illas comprehendat, quatenus vnum corpus constituunt, quo modo ferri solet suspensio in communitatem. Alio modo potest ferri censura in communitatem ratione singularem personarum, ita tamen vt non feratur censura in personas certas, seu determinatas, sed communiter, seu confuse in omnes homines huius ciuitatis, vel regni: quo modo ferri solet interdictum in communitatem, vt infra videbimus. Vtque ergo modo prohibitum est collegium, aut Capitulum excommunicare: nam dictum cap. Romana, simpliciter id prohibet; ergo prohibet quocunque modo fiat. Et ita intelligitur ab hominibus, & merito, tunc quia absoluta legis verba non sunt limitanda, nisi necessitas urgeat, vel ex alio iure, vel ex euidente ratione: tum etiam quia illa lex quoad illam partem fauorabilis est, & ideo amplianda: tum denique quia in fine illius textus subditur. Sed in illos duntaxat de Collegio, & Vniuersitate, &c. quæ dictio exclusiua omnem alium modum interdicat.

Ratio autem pro priori parte reddi potest; quia bona, quibus principaliter priuat excommunicatio, personalia sunt, seu ad singulas personas pertinentia, quia sunt spiritualia, & similiter communicatio, & actus, quos interdicat excommunicatio, personales sunt, regulariter loquendo. Alioquin enim sunt actus iurisdictionis, quos tollit etiam excommunicatio, eosque potest interdum communitas exercere: tamen hi sufficienter prohibentur per suspensionem, nec propter illos solos est necessaria excommunicatio. Propter hanc ergo causam non fertur excommunicatio in communitatem priori modo considerata. Et hoc est, quod ex sententia Doctorum Iuris Pontificij refert Couarruias, communitatem scilicet non esse vnum corpus verum, sed fictum, neque habere vnā animam rationalem communem; & ideo non esse capacem excommunicationis: hoc enim est verum de communitate primo modo spectata. Ratio autem posterioris partis, quæ etiam extendi potest ad priorem, & ideo in illo textu generaliter assignatur, est, quia censura, quæ illo modo fertur in communitatem, omnes eius personas complectitur, etiam si non deliquerint: hoc autem excommunicationi repugnat: ergo. Maior patet tum exemplo interdicti, tum ratione: si enim tantum personas delinquentes comprehenderet, iam non ferretur in communitatem, sed in eos, qui tale delictum commiserunt: quod est ferri in singulas personas, non in communitatem. Minor vero constat ex cap. Nemo, cum aliis 11. qu. 3. Et hanc rationem tergit ibi Pontifex, dicens: Cum nonnunquam contingeret innoxios huiusmodi sententia irritari: pro certo supponens, illud esse magnum absurdum. Quod latius declarauit Augustinus epist. 75. cap. Si habes, 24. quæst. 3. & ex dicendis sectione sequenti latius constabit.

Secundum notandum est in hac censura excommunicationis speciale esse, vt per eam generaliter latam ligari possint non tantum laici omnes, & Clerici inferiores, sed etiam Episcopi, & quilibet Prælati illis superiores infra Summum Pontificem, dummodo author canonis, & sententiæ illis superior sit, & verba sint adeo vniuersalia, vt eas comprehendant. Ratio est, quia secundum commune ius omnes hæc personæ sunt capaces huius censuræ, vt passim ex iure constat, satisque ostensum est agendo de censuris in communi: verba autem legis, si generalia sint, omnes subditos comprehendunt, tam quoad obligationem, quam quoad penam, si sint capaces eius, & alio iure, vel priuilegio non excipiantur: quia hæc est vis generalium verborum. In præsentem autem nullum est ius, aut priuilegium, quo excipiantur Episcopi, aut quicunque alij Præ-

³ Ratione sua detur assertio.

⁴ Excom. natio per verba communitate lata omnes infra Pontificem comprehendit.

lati à generali lege, vel sententia imponente excommunicationis poenam: ergo illam incurrit, si transgressores legis existant.

Obiectio
occurritur.

Obiici vero potest cap. *Quia periculosum*, de Sent. excomm. in 6. ubi conceditur Episcopis, & superioribus Prælati, ne ligentur censura generatim lata, nisi illorum expressa mentio fiat. Respondetur ibi non esse sermonem de censura in genere, sed speciatim de suspensione, & interdicto, ut ibi Glossa notavit verbo *Suspensio*: ac propterea docuit, privilegium illud non habere locum in censura excommunicationis: quam Glossa omnes communiter approbant. Sed instare potest aliquis, quia ratio illius textus æque, vel magis locum habet in excommunicatione, quam in aliis duabus censuris, scilicet *quia periculosum est Episcopo propter Pontificale munus incurvere ipso facto suspensionem*: non est enim munus periculosum incurere ipso facto excommunicationem, imo periculosius hoc dici potest: quia excommunicatio re ipsa includit omnes effectus suspensionis, & plures alios, graviore modo impediens functiones Pontificales. Quapropter quamvis in illo textu non fiat expressa mentio excommunicationis, intelligi possit à fortiori comprehensa sub suspensione: quia omnis excommunicatio suspensio quedam est saltem materialiter, ut sic dicā. Et posset hæc interpretatio iuvare, tum quia favorabilis est, & favores sunt ampliandi; tum etiam quia illud est beneficium Principis: quod amplissime interpretandum est, ut communiter dicunt Iuris interpretes argument. regulæ *Doct.* de regul. Iur. in 6.

Replica;

Sed licet hæc apparenter dicta sint, recedendum non est à communi sententia, quia verba illius textus satis clara, & præcisa sunt: ergo in proprietate accipienda iuxta consuetudinem Iuris; non est ergo ibi accipienda suspensio, ut includit excommunicationem, sed prout est censura distincta ab illa. Unde cum Pontifex specialem mentionem faciat suspensionis, & interdicti, non sine causa id fecisse credendum est, alioqui vel omnes censuras numerasset vel nullam in speciali, sed generatim censuram: cum ergo duas speciatim recensuit, tertiam excludere voluit. Item ius illud privilegium quoddam continet, quod non plus valet, quam sonat: & cum aliquo modo deroget Iuri communi stricte, & iuxta prædictam exigentiam verborum interpretandum est. Ratio ergo illius textus non sufficit ad extendendum privilegium, nisi accedat voluntas concedētis illud quæ hic non intercessit. Vel etiam ratio illa ita est accipienda ut propter vitandum, vel minuendum illud periculum statutum sit, ne Episcopi comprehendantur sub quacunque censura generatim lata; non vero, ut sub nulla includantur. Et ideo potest sufficere ad excipiendum Episcopos quoad duas censuras, etiam si non excipiantur quoad hanc tertiam. Cur autem in excommunicatione illud privilegium non concedatur, sufficiens ratio est, noluisse Pontificem tam amplum concedere privilegium, & aliqua ex parte in hoc consiluisse severitatem excommunicationis. Addit etiam Glossa, esse plures canones ferentes sententiam excommunicationis in generali, à quibus non fuit conveniens excipi Episcopos, ut cap. *Si quis suadente*, & similia.

SECTIO III.

Propter quam causam ferri possit, aut debeat excommunicatio.

Ateria huius sectionis amplissima est, eam vero fusè tractavimus disputat. 4. de Censuris in communi: & quæ ibi diximus maxima ex parte, & cum maiori proprietate, & certitudine in

hanc censuram conveniunt quam in alias. Itaque primum omnium pro certo statuendum est, excommunicationem maiorem ferri non debere, neque posse nisi ob culpam mortalem, cum inobedientia Ecclesiæ, & contumacia commissam. In hac enim regula fere omnes Doctores conveniunt: oportet tamen diligenter eam explicare, & nonnullas circa eam occurrentes difficultates in particulari declarare.

Duobus ergo modis de causa ferendi censuram loqui possumus. Primo secundum ius ordinarium ab Ecclesiâ statutum. Secundo iuxta absolutam potestatem à Christo Domino concessam, quæ in Summo Pontifice residet. Priori modo est fere indubitata regula posita: sunt enim multa decreta, in quibus hoc statuitur, quæ referuntur à Gratiano. 11. quæstion. 3. ex Concilio Niceno cap. 5. in cap. *Servetur*, & ex Concilio Meldensi in cap. *Nemo Episcoporum*, & ex Concilio Auverniensi, vel potius Vormaciensi. & Aurelian. 5. in cap. *Nullus*, & ex Concilio Agathensi in cap. *Episcopi*. Rursus ex Hieronymo, Augustino, Prospero, & aliis multa referuntur. 24. quæst. 3. cap. *Reverende*, cap. *Corripiantur*, cap. *Ecclesiam* aliis, quæ ex Anacleto, & Pelagio ibi referuntur. Idemque sumitur ex cap. *Sacro*, de Sententia excommunicationis, & ex cap. *Romana*, eodem titulo in 6. & ex Leone Papa epistol. 87. & ex Ambrosio lib. 2. officior. cap. 37. Ac denique clarior Tridentinum id statuit in session. 25. cap. 5. de Reformatione, ubi expendenda sunt illa verba. *Aut levis ex rebus*, & illa, *Non alias quam ex re non vulgari, causaque diligenter per Episcopum examinata, &c.* Rationem à priori reddemus statim, ab inconuenienti vero est opinio, quæ ex dicto Concilio sumitur, quia si excommunicatio ob leuem culpam incurratur, magis contemnitur, quam formidatur, & perniciem potius parit, quam salutem.

Atque ex hac regula inferitur, nullum iudicem, vel prælatum Ecclesiæ infra Summum Pontificem posse pro culpa, quæ mortalis non sit, vel pro causa, in qua de evitanda mortali culpa non agatur, hanc censuram excommunicationis imponere, vel sub illa obligare. Probat, quia nullus ex his prælati vel iudicibus potest præceptum vel sententiam ferre nisi iuxta formam & modum per sacros canones institutum: habent enim iurisdictionem suam sacris canonibus ac legibus alligatam: sed sacri canones statuerunt ut hæc censura non feratur nisi pro gravi culpa: ergo non possunt eam ferre.

Addo ulterius propositam regulam procedere etiam de absoluta potestate data Ecclesiæ à Christo Domino, ita ut nec ipse Summus Pontifex possit pro sola veniali culpa præcisè, directe maiorem excommunicationem ferre. Quod primo colligitur ex omnibus Scripturæ locis, in quibus aliquod iudicium huius censuræ, vel potestatis ad illam ferendam continetur: semper enim significatur solum propter graves culpas corrigendas esse hanc potestatem concessam, ut Matth. 18. *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi tanquam Ethnicus, & Publicanus*. Nemo enim dicit esse aliquem rebellem Ecclesiæ propter solam venialem transgressionem, eo vel maxime, quod ibi erat sermo de correctione fraterna, & ordine eius, qui ad coactionem per hanc censuram terminatur, si intercedat contumacia: illa autem correctio, ut Theologi docent 2. 2. quæst. 33. non habet locum proprie, & in rigore loquendo, in peccatis tantum venialibus: quod etiam, ut ponderavit Augustinus, ex verbis Christi colligitur, *Si peccaverit in te frater tuus, & infra, Si te audierit, lustratus eris fratrem tuum*; perierat ergo graviter peccando, ut Augustinus infert. Hinc Paulus 1. ad Corinth. 5. ubi eum quemdam excommunicaret, gravissimum crimen eius in medium proposuit, & quippiam simile indicavit Petrus Actor. 8. & Ioannes 1. Canonica

Secundum
ius ordinari-
um Ecclesiæ
excommuni-
cationem de-
bet, nisi ob
culpam
mortalem.

Nemo iudi-
ces venialis
potest pro
minoribus
culpis excom-
municare.

Imo neque
Summus
Pontifex
Sua potestate
Scripturæ
testimoniis.

Aug. in li-
br. 7. de Civ. Dei.

1. Cor. 5.
Act. 8.
c. 1. Sec.